

Ungváry Rudolf:

A földrajzi névtér jellemzői

A meglévő földrajzi névterek kritikája

A földrajzi nevek jelentősége

- **Államigazgatási** (irányítási, statisztikai) érdek: a helyek pontos azonosítása.
- **Gazdasági** érdek (vizuális termékek és hely elválaszthatatlansága).
- **Webes** keresés (koordináta-azonosítás: Google Earth).
- A (kurrens és történeti) **nemzeti szókincs** mint a kulturális örökség kitüntetett fajtája.

Ezért: a többi (személynév-, testületinév-, köznév-) névterekhez képest a **legkorábban** kezdtek kialakulni a nemzeti névtereken belül.

A három magyarországi (adatázisba szervezett) névtér-kezdemény:

- **Magyarország földrajzinév-tára**: 1970-1980-tól megyei füzetek; 2000 után adatbázis. **Földmérési és Távérzékelési Intézet**. **79 000** névrekord.
Hivatalos! Profitorientált.

Kezelőrendszer: MS Acces. Szolgáltatás: Acces és Excel-formátumban

- **Köztaurusz**, azon belül Geotaurusz: 2000-től. **Nemzeti Könyvtár**. **73 000** névrekord. Keresés, információfeldolgozás. Nonprofit.

Kezelőrendszer: Relex névtérkezelő. Nyilvános, osztott hozzáférésű

- **Magyar digitális helynévtár** (2010-2012). **KLTE Magyar Nyelvtudományi Tanszék**. **896 248** újkori, **17 986** történeti névrekord. Keresés. Nonprofit.

Kezelőrendszer: speciális. Nyilvános.

Nemzetközi minták

Getty thesaurus of geographic names: 1987-től, online 2012-től. **Getty Research Institute.** 912 000 névrekord). Profitorientált (saját képek szolgáltatásához).

Névkereséshez nyilvános. Együttműködő (átvesz, és ennek fejében átad névállományt).

GeoNames geographical database: kb. 1990-től. **GeoNames Team (NASA).** 10 millió névrekord). Keresés, letöltés. Nonprofit.

Nyilvános. Osztott felhasználhatóság (jellemzi a creative commons-licenc, „közjónak számító szellemi termék-licenc”, azaz szellemi termék közjavakként való felhasználási joga).

A tendencia: a „szellemi közjavak” közé kerülni (azaz nem kereskedelmi céllal mindenki használhassa)

Specifikus magyar eset

- A világhálón szabadon hozzáférhető földrajzi névtérnek különösen nagy jelentősége van az olyan nemzet esetében, **melyek jelentős határon túli részekkel** rendelkeznek

Még inkább indokolt az „alkotott közjavak” közé kerülés (azaz mindenki használhassa)

Más szóval: ha van nemzeti feladat, ez az!

1. Thesaurus of geographic names (Getty Research Institute)

<http://www.getty.edu/vow/TGNSearchPage.jsp>

ID: 7010514

Record Type: **administrative**

Sopron (inhabited place)

Coordinates:

Lat: 47 40 00 N *degrees minutes*   Lat: 47.6667 *decimal degrees*
Long: 016 35 00 E *degrees minutes*   Long: 16.5833 *decimal degrees*

Note: Located on Hungarian territory projecting into Brugenland, Austria; site had Neolithic, Bronze Age, Illyrian, Celtic & Roman settlements; located on trade routes & flourished as mercantile, music & art center from Middle Ages.

Names:

Sopron (**preferred**, C, V)
Ödenburg (C, V)
Scarabantia (H, V)

Hierarchical Position:

 World (facet)
 .... Europe (continent) (P)
 ..... Hungary (nation) (P)
 ..... Győr-Sopron (county) (P)
 ..... Sopron (inhabited place) (P)

Place Types:

inhabited place (**preferred**, C) ..... was a Neolithic settlement
town (C)
tourist center (C)
commercial center (C)
cultural center (C)
municipium (H)

Sources and Contributors:

Ödenburg..... [VP]
..... Rand McNally Atlas (1994) I-126
Scarabantia..... [VP]
..... Canby, Historic Places (1984) II, 876
Sopron..... [BHA, VP Preferred]
..... Columbia Lippincott Gazetteer (1961)
..... Encyclopaedia Britannica (1988) XI, 18
..... USBGN: Foreign Gazetteers

Subject: ..... [BHA, VP]

..... Canby, Historic Places (1984) II, 876
..... Columbia Lippincott Gazetteer (1961)
..... Encyclopaedia Britannica (1988) XI, 18
..... Rand McNally Atlas (1994) I-126
..... USBGN: Foreign Gazetteers

Note:

English..... [VP]

TGN Code Lookup (Getty Research Institute) - Mozilla ...

[Close](#)

www.getty.edu/research/tools/vocabularies/tgn/TGNCodeLookup.html?flag=HK

Getty Thesaurus of Geographic Names® Online Code Lookup

Historical Flag
Indicates if the name is current or historical.

C = Current
H = Historical
B = Both current and historical
U = Unknown
NA = Not Applicable

2. GeoNames

<http://www.geonames.org>

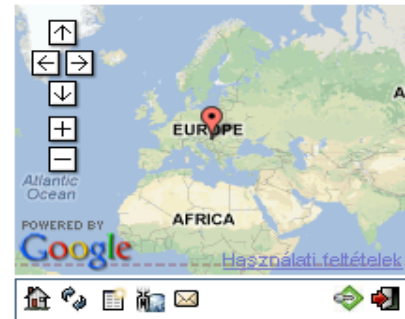
GeoNames Home | Postal Codes | Download / Webservice | About

search

login

Map center : N 46° 18' 24" E 18° 10' 47"

[google earth](#) [taqzania](#) [mapquest](#)

[GeoNames](#) [Wikipedia](#)

features

- ☒ city, village,...
- ☒ mountain, hill, rock,...
- ☒ stream, lake, ...
- ☒ country, state, region,...
- ☒ parks, area, ...
- ☒ road, railroad
- ☒ spot, building, farm
- ☒ forest, heath, ...
- ☒ undersea

	Name	country	feature	km to center
1	Gerényes	Hungary	populated place	0.19 km
2	Fehér Hegy	Hungary	hill	1.54 km
3	Hábi-hegy	Hungary	hill	2 km
4	Tékes	Hungary	populated place	2.17 km
5	Szőlőhegy	Hungary	hill	2.19 km
6	Vásárosdombó Vasútállomás	Hungary	railroad station	2.43 km
7	Erdőalja	Hungary	populated place	2.64 km
8	Ág	Hungary	populated place	3.04 km
9	Mágocs-Alsómocsolád Vasútállomás	Hungary	railroad station	3.38 km
10	Vár-hegy	Hungary	hill	3.49 km
11	Vásárosdombó	Hungary	populated place	3.55 km
12	Völgység	Hungary	region	3.66 km

**Földrajzinév-tár (FNT) nyomtatott kiadás (1980). A baranya megyei
Gerényes szócikke**

82 Gerényes, C10

Avasi-dűlő

Csákó-part

Csalán-telek

Évei

Finánc-horhó

Füsti-erdő

Gáti-erdő

Hábi-hegy

Kisvaszari-vízfolyás

Kóti-rét

Sásos

Somos

Tillkert

Földrajzinév-tár (FNT) mai Acces adatbázisa.

A baranya megyei Gerényes és részei Excel-táblázatban megjelenítve

Sorszám	Név	Típus_név	Megye_név	Településnév	ABC	KSH_az	Körjegyzet	EOV_X	EOV_Y	WGS_84_É_szélesség	WGS_84_K_hosszúság	Magas	Magasság_forr	Lakos
4873	Gerényes	község	Baranya megye	Gerényes	883	13347	6	107221	583674	46,30647866	18,18759791	0	0	268
4866	Avasi-dűlő	terület	Baranya megye	Gerényes				108132	584061	46,31471168	18,1924916	0	0	0
4867	Csákó-part	domb	Baranya megye	Gerényes				107237	584608	46,3067145	18,1997189	200	1	0
4868	Csalán-telek	terület	Baranya megye	Gerényes				109735	584108	46,3291359	18,19287388	0	0	0
4869	Évei	terület	Baranya megye	Gerényes				106648	583578	46,3013148	18,18643389	0	0	0
4870	Finác-horhó	völgy	Baranya megye	Gerényes				108383	582667	46,3168307	18,17435845	0	0	0
4871	Füsti-erdő	erdő	Baranya megye	Gerényes				109306	584982	46,32536239	18,20428327	0	0	0
4872	Gáti-erdő	domb	Baranya megye	Gerényes				106788	583978	46,30261373	18,19160543	193	1	0
4874	Hábihegy	külterületi településrész	Baranya megye	Gerényes				0	0	0	0	0	0	6
4875	Hábi-hegy	domb	Baranya megye	Gerényes				109451	583632	46,32653416	18,18673354	221	2	0
4876	Kisvaszari-vízfolyás	vízfolyás (természetes)	Baranya megye	Gerényes				106916	581901	46,30355703	18,1646294	0	0	0
4877	Kóti-rét	terület	Baranya megye	Gerényes				105952	582412	46,29493732	18,1714022	0	0	0
4878	Sásos	terület	Baranya megye	Gerényes				108285	583363	46,31601883	18,18340827	0	0	0
4879	Somos	terület	Baranya megye	Gerényes				107627	582067	46,30996958	18,1666798	0	0	0
4880	Tillkert	külterületi településrész	Baranya megye	Gerényes				106348	582517	46,29851007	18,1727072	0	0	17

Új (a nyomtatottban még nem szerepelt)

Az FNT Gerényes rekordja a Relexbe átvéve és szócikk formájában felhasználóbarát formában megjelenítve (MSZ3418/ISO2888 szerint)

Gerényes

Forrás: Magyarország 1:10 000 méretarányú térképsorozata. Felmérte és kartografálta a Kartográfiai Vállalat, MN Térképészeti Intézet, Pécsi Geodéziai és Térképészeti Vállalat. Soksz. a Kartográfiai Vállalat, MN Térképészeti Intézet. Budapest. 1955--1

általánosan, típusa Baranya megyei község

átfogó egysége Sásdi kistérség

része Avasi-dűlő

Csákó-part

Évei

Finánc-horhó

Füsti-erdő

Hábi-hegy

Hábihegy

Hábpusztá

Kóti-rét

Nyíres (Gerényes)

Sásos

Somos (táj, Gerényes)

Szőllő-hegy (Gerényes)

Téglás (Gerényes)

Tillkert

mellette, mentén Kisvaszari-vízfolyás

WGS-koordinátája É 46.30647866 : K 18.18759791

statisztikai adatok KSH: 13347 Körjegyz: – (1) Lakossg: 268

Magyar földrajzinév-tár (FNT)

Értékelés

Nevek:

- települések
- település- és határrészek
- névváltozatok

adattartalom mindháromban azonos
adattartalom a másik kettőhöz átfedő, eltérő
adattartalom a másik kettőhöz átfedő, eltérő

Szemantikai relációk:

csak egész-rész
településrészek esetén kváziszinonima

Metarelációk:

- forrásadatok
- koordinátaadat
- statisztikai adatok (lakosság, KSH-azonosítók)
- térképészeti adatok (magasság)

részletes, gazdag, pontos
két fajta
csak itt
csak itt

Felhasználóbarát megjelenítés:

nincs

Osztott felhasználási lehetőség:

nincs

Adatcsere-formátum:

nincs

Impresszum

Általános felhasználók

Kutatók

Krónika

Társhonlapok

Keresés

Nyíres

helynévre

Kiválasztás

település

település

összes helyneve

Az újkori helynévtárban feldolgozott területek

Az újkori helynévtár **86248** helynévadatot tartalmaz.

A helynévtár összesen **104234** helynévadatot tartalmaz.

[Közösségszolgálat](#)

Frissítve: 2012. október 15.

Általános felhasználóknak

A honlap célja

A neveknek nagy szerepük van mindennapi életünkben. A gyakorlati hasznukon kívül kifejeződik bennük a nemzethez, kultúrához való kapcsolatunk, de emellett igen erősen jelzik a közvetlen környezetünkhöz való tartozásunkat is. Identitásjelölő szerepük révén nagy jelentőségük van az egyén azonosságtudatának kialakításában. A nevek mint többnyire a múltból ránk maradt elemek régebbi nyelvi és kulturális viszonyokat őriznek, nem véletlen tehát, hogy e sokféle szerep miatt a nevek iránt sokféle tudomány érdeklődik, s hogy tanulmányozásukra önálló tudományok, a jellegzetesen interdiszciplináris onomasztika vagy névtudomány alakult ki. A nevek ismeretének azonban nemcsak tudományos haszna van, hanem mai életünk legkülönbözőbb területei — a globalizációval is összefüggésben — mind élénkebben tartanak igényt a nevek ismeretére és az élet különböző színterein való használatára. A Magyar Digitális Helynévtárral ezért egy olyan adatbankot igyekszünk kialakítani, amely a magyar nyelv egész helynévállományának befogadására és kezelésére alkalmas. A program sajátossága az országhatárokon átvívelő jellege, ami azzal van összefüggésben, hogy a helynévrendszerek nem igazodnak olyan mesterséges határvonalakhoz, mint az ország- és államhatárok, hanem sokkal inkább nyelvi-kulturális jelenségként nyelvhatárokhöz kötődnek. A helynévkincs együttes kezelését nemcsak a történelmi körülmények és gyökerek indokolják, hanem mai nyelvpolitikai természetű feladatok is: ezekhez igazodva úgy gondoljuk, hogy a magyar helynévkincs közzététele csakis a Kárpát-medence egészére vonatkozóan valósulhat meg. A nagyközönség érdeklődését a közvetlen vagy tágabb környezetünk helynevei iránt ugyancsak igyekszik kielégíteni a honlap azáltal, hogy a névtárat bárki számára hozzáférhetővé tesszük. A Magyar Digitális Helynévtár programját ugyanis úgy alakítottuk ki, hogy az információkat nyújthasson a nagyközönségnek éppúgy, mint a szakembereknek.

A honlap tartalma

A Magyar Digitális Helynévtárban két modult különítettünk el: az újkori helynévtárban keresve a jelenkori helynévállományról tudhat meg a felhasználó információkat, a korai helynévtár pedig 1350-ig tartalmaz az egyes helynevekről adatokat. A két modul egymással is kapcsolatban van. Az Általános felhasználói felület lehetőséget biztosít egy-egy konkrét helynévre történő keresésre éppúgy, mint egy-egy település kiválasztásával annak valamennyi helynevének megismerésére. A kereséskor és a kiválasztáskor kapott névlista harmadik eleméről bővebb információk nyerhetők a megjelenő adatlanról illetve az egyes

Magyar Digitális Helynévtár (2012).

Gerényes kitüntetett név („táblanév”) tételfeadatai

MAGYAR DIGITÁLIS HELYNÉVTÁR

magyar
English
Deutsch

Impresszum

Általános felhasználók

Kutatók

Krónika

Társhonlapok

A keresett név

Gerényes

A keresett név **1** objektum neveként fordul elő.

megye	település	keresett név
Baranya	Gerényes	Gerényes

A keresett név **0** objektum névadataként fordul elő.

megye	település	keresett név

A keresett név **7** objektum nevének részeként fordul elő.

megye	település	keresett név
Baranya	Ág	Gerényesen Weg
Baranya	Mágocs	Gerényeser Weg
Baranya	Ág	Gerényesi út
Baranya	Csikóstöttös	Gerényesi út
Baranya	Mágocs	Gerényesi út

Gerényes

Adatai

?:

1978:

1978:

1978:

1978:

1978:

1978:

1978:

1978:

1977:

1973:

1891:

1868:

1868:

1865:

1863:

1863:

1857:

1855:

1855:

1853:

1850:

1842:

1837:

1832:

Gerényes

Görönyös

Gërényës

Gërinis

Kerinis

Gerinis

kernisær

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Gerényes

Magyar Digitális Helynévtár (2012).

Gerényes relációs szócikke a Nyíres helyrész szócikkének megjelenítésével

MAGYAR DIGITÁLIS HELYNÉVTÁR

magyar
English
Deutsch

Impresszum

Általános felhasználók

Kutatók

Krónika

Társhonlapok

A kiválasztott település

Gerényes

A településen **429** különböző objektum visel nevet.

Nagyág-föld
Nagyáger Weg
Nagyági út
Német utca
Nyíres
Nyíres-szántó
Nyíreser Graben
Nyíresi-dűlő
Nyíresi-gödör
Nyíresi-oldal
Nyírósi-dűlő
Oláh-Lakos
Olasz-berek
Olasz-berek-rét
Olasz-berki-legelő
Örház
Országút
Övé
Ovec
Övei
Övei-dűlő

Nyíres

Magyar nyelvű helynév Magyarországon Baranya megye Gerényes településén.

Adatai

1978: *Nyíros*
1888: *Nyires*
1863: *Nyires*
1863: *Nyires*
1855: *Nyires*
1852: *Nyires*
1850 k.: *Nyires*

Ds, sz.

SZ

SZ

SZ

SZ

SZ

Toldalékos alakok

Nyírosbe

Más nevei

Birkenfeld

Nyíres-szántó

Nyíresi-dűlő

Nyírósi-dűlő

Információk a helyről

A. sz. nyírfák állnak itt, és korábban is nyírfás hely volt. – A közzétevő szerint az elpusztult Nyíres (Csánki 3: 444) névemléke lehet. Mellette van a Téglás, ahol edénydarabok, cserepek, téglák kerültek elő a földből.

Névmagyarázat

Vissza a nyitó oldalra

A Magyar Digitális Helynévtár (2012)
Nyíres szócikke a feltételezett forrásban
(Baranya megye földrajzi nevei. Szerk. Pestyi János. Pécs, Baranya M.
Lvt., 1982.)

Ujfföld; sz, k] Ds, Men, sz, k. Káposztás volt. **93.** *Avasi-árok* Vf. Az Ávasban ered. **94.** *Katáki-gödör* G, Vm. Jó ivóvizet adó forrása volt. **95.** *Mágocsi ut:* n. *Mágocsar Véh* 'Mágocser Weg' Út. Mágocs felé. A híres mágocsi vásárookra ezen jártak a gerényesiek, tékesiek, tarrósiak és a vásárosdombóiak. **96.** *Halastó* Vö, r, e. Régen itt kis halastó volt. 1960-ban erdősítették akáccal. **97.** *Halastói-kút* Kút. **98.** *Halastói-gödör* G **99.** *Nyírös, -be:* *Nyírösi-dülő:* n. *Nyirös* 'Birkenfeld' [K8/a, K8/b, K8/d, K8/e, T: *Nyires*; sz K8/f: *Nyirósi dülő*; sz K9: *Nyires*, *Nyiresszántó*; l, sz P: *Nyiresi dülő*; sz] Ds, sz. — A. sz. nyírfák állnak itt, és korábban is nyírfás hely volt. — A közzétevő szerint az elpusztult *Nyires* (Csánki 3: 444) névemléke lehet. Mellette van a *Téglás*, ahol edénydarabok, cserepek, téglák kerültek elő a földből. **100.** *Somos-erdő:* *Somos, -ba* [K8/a, K8/b, K8/d: *Somos erdő*; e K9: *Somoserdő*; e, l, sz, szó] Ds, sz. Korábban e volt. **101.** *Mogyorósi-*

Magyar Digitális Helynévtár (2012) – megszervezés:

<http://mnytud.arts.klte.hu/nynm/mezoszerk.pdf>

Oldal: 3 összesen: 3

Automatikus nagyítás

- egyes neveknél szerepelnek a hol? és/vagy honnan?, hová? kérdésre felel határozóragos formák, ezek a forrásban rövidített módon kerülnek be a mezőbe, a német és a délszláv adatoknál ez prepozíciós formákat jelent

10. helyfajta

- a helyfajtájára, művelési jellegére utaló rövidítések
- az objektumfajtájára utaló rövidítéseket nem oldjuk fel
- az objektumfajtájára utaló rövidítéseket mindegyik adathoz felvesszük, de a történeti adatoknál csak azokat, amelyek az adott névformához kapcsolódnak, azaz a történeti adatokra utaló [ ]-en belül szerepelnek

11. az objektumra és a helynévre vonatkozó információk

- a hely birtoklására, egyéb történeti viszonyokra vonatkozó információk
- ide kerülnek továbbá a nevek keletkezését érintő magyarázatok is
- itt kapnak helyet mind a névhasználóktól származó, mind pedig a közszéles körben ismert megjegyzések
- ha egy-egy objektumhoz több névforma is tartozik, az objektumra vagy a névre vonatkozó információt mindegyik jelenkori névhez felvesszük
- ha szögletes zárójelben [xxx] forrás nélkül szerepel adat, az hivatalos névnek számít, annak évszámához ugyancsak az élő nyelvi adathoz írott évszám kerül, az objektuminformáció rovatba pedig a „Hivatalos név.” megjegyzés.

12. standardizált helynévalak

- az adatbevitel első fázisában csak a nem magyar nevek esetében töltjük ki ezt a mezőt, mivel ezeket a formákat maga a névtár is megadja
- a magyar nyelvű nevek standardizálására a nyelvi elemzés elvégzésekor kerül sor
- mind az élő nyelvi, mind pedig a történeti adatok esetében megadunk standardizált formát, abban az esetben is, ha ez semmiben nem is különbözik a nyelvi adattól

13-xx. nyelvi elemzési mezők

- ezek meghatározására egy későbbi időben kerülhet sor, az adatbázisban rögzítéskor ezeket a mezőket nem is tüntetjük fel

Magyar Digitális Helynévtár (2012) – helyesírás („standartizálás”):

<http://mnytud.arts.klte.hu/nynm/standardizalas.pdf>

Van: **Földrajzi nevek és megjelölések írásának szabályai. Bp.: Akad. K., 1965.**

A standardizált helynevek helyesírása

Az alábbiakban csak a több lexémából álló helynevek írására térünk ki, az egybe- és a különírás, illetve a kis és nagy kezdőbetűk használatának szabályaira.

1) *Egybeírandók* az alábbi névtípusok

- települések neve (bármilyen szerkezetű, nem hivatalos, történeti stb. névről is van szó)
- településrészek, ill. külterületi lakott helyek megnevezései:
  - ezek jellegzetesen a földrajzi köznévi utótagjukról ismerhetők fel: *Ferencváros* (városrész), *Alsófalu*, *Alszeg*, *Alszer* (településrészek), *major*, *puszta*, *szállás*, *háza*, *bokor*, *akna* stb. utótagú nevek mint külterületi lakott helyek nevei
  - egybeírandók a természeti nevekből alakult településrész-nevek is: *Nagyverdő*, *Pasarét*, *Rózsadomb*, amelyek *erdő*, *rét* stb. neveként kötőjeles írásmóddal állnának
  - kivétel: ha a jelzői rész különírandó nevet tartalmaz, az utótag kötőjellel kapcsolandó: *Baros Gábor-telep*, *Kovács János-akna*
- ha a névben nincsen földrajzi köznév: *Ebédlátó*, *Szakállszárító*, *Kőember*, ezeket akkor is egybeírjuk, ha a megfelelő közzói szerkezetet különírnánk: *Nekaszáld*, *Huszárokeltő*
  - kivétel: ha a szerkezet grammatikailag jelölt: *Keveset érő* (lásd a 3) pontban is)
- ha a név összetett szóként értékelhető földrajzi köznévből áll: *Disznólegelő*, *Kőbánya*, *Szőlőhegy*
  - ezek listáját igen nehéz meghatározni: alapul szolgálhat a FNH listája, még akkor is, ha ez meglehetősen esetlegesnek tűnik, mivel irányadó lehet az ide tartozó szavak típusát illetően, azaz e lista tkp. bővíthető olyan szavakkal, amelyek az itteniekhez hasonló szerkezetűek (lásd pl. a *legelő* utótagú összetételeket)
- ide sorolhatók az olyan, helynévnek csak tágabb értelemben tartható, de a névtárak által felsorolt nevek, amelyek főleg épületeket, építményeket jelölnek, s ezek közzóként egybeírandó szóösszetételek: *Vasútállomás*, *Órház*, *Turistaház*, *Lakótelep*.

Földrajzi nevek és megjelölések írásának szabályai. Bp.: Akad. K., 1965.

Példák a szabályzatból (egyben a földrajzi nevek helyeírásának .

Kutas-ér-part	de: Csap előtti fövényes	
Alsó Vas Mihály-hegy	nem: Alsó-Vas Mihály-hegy	vagy
Belső-János-dűlő	nem: Belső János-dűlő	
Szőlő alja dűlő	nem: Szőlő-alja-dűlő	vagy
	Szőlő alja-dűlő	
Salamon tornya	nem: Salamon-tornya	
Cseszneki vár	nem: Cseszneki-vár	
Gyöngyös-patak	<i>[a zala megyei]</i>	
Gyöngyös (patak)	<i>[a heves megyei]</i>	
Nógrádi (Vanyarci)-patak	nem: Nógrádi-(Vanyarci)-patak	vagy
	Nógrádi-(Vanyarci) patak	
Nagyrét	<i>[településrész]</i>	
Nagy-rét	<i>[kerület, kistáj]</i>	

Magyar Digitális Helynévtár

Értékelés

Nevek:

- települések
- település- és határrészek
- névváltozatok

adattartalom mindháromban azonos
adattartalom a másik kettőhöz átfedő, eltérő
adattartalom a másik kettőhöz átfedő, eltérő

Szemantikai relációk:

csak egész-rész
településrészek esetén ekvivalencia

Metarelációk:

- forrásadatok
- koordinátaadat
- statisztikai adatok (lakosság, KSH-azonosítók)
- térképészeti adatok (magasság)

nincs, ill. feloldatlan
nincs
nincs
nincs

Felhasználóbarát megjelenítés:

van, két lépcsős

Osztott felhasználási lehetőség:

nincs

Adatcsere-formátum:

nincs

Köztaurusz (2013).

Gerényes professzionális **teljes** szócikke

Fájl ▾ Műveletek ▾ Nézet ▾ Beállítások ▾ Névjegy

Kapcsolatok

- Gerényes
  - H
    - Gerienisch
    - Görönyös
    - Guerenes
  - F
    - Baranya megyei település
  - T
    - Hegyháti járás
    - Sásdi kistérség
  - P
    - Avasi-dűlő
    - Csákó-part
    - Csalán-telek
    - Évei
    - Finánc-horhó
    - Füsti-erdő
    - Hábi-hegy
    - Hábihegy
    - Hábpusztá
    - Kóti-rét
    - Nyíres (Gerényes)
    - Sásos
    - Somos (táj, Gerényes)
    - Szöllő-hegy (Gerényes)
    - Téglás (Gerényes)
    - Tillkert
  - X
    - Ág
    - Kisvaszari-vízfolyás
  - Q1
    - É 46.3 : K 18.1833333
  - IRÁ
    - 7362
  - HÍV
    - 72
  - _153

Lexikai egység

Vezérszó: ##|\$aGerényes

- ☒ Kötött írásmódú ☐ Csúcsfogalma
☒ Deszkriptor ☐ Elágazás

Magyarázat

Használati

Történet

Belső

Forrás

Változás

260

360

További megjegyzések

A Kisvaszari-vízfolyás alsó, Téglási-árok nevű oldalvölgyében, Kisvaszar, Ág, Tékes és Vásárosdombó között fekvő település

Kötelező résztezausz

☐ _100	☐ _110	☐ _111	☐ _130
☐ _148	☐ _150	☒ _151	☐ _155

Saját résztezausz

☐ __IDEIGL	☒ -Geo és Köztaurusz	☒ -Teljes KÖZTAURUSZ	☐ Geo általános
☒ Geo teljes	☒ Geo tulajdonnév	☐ KÖZT_150	☐ KÖZT_Geo_ETO
☐ KÖZT Geo általános	☒ KÖZT Geo teljes	☒ KÖZT Geo tulajdonnév	☐ Nyugati ékezetes
☐ Új és módosított LE	☐ új ETO-jelzet		

Köztársaság (2012). Gerényes felhasználóbarát teljes szócikke

Gerényes

Magyarázat: A Kisvaszari-vízfolyás alsó, Téglási-árok nevű oldalvölgyében, Kisvaszar, Ág, Tékes és Vásárosdombó között fekvő település

Forrás: NGA GEOnet Names Server (GNS)

szinonimái Görönyös

- Guerenes

németül Gerienisch

általánosan, típusa Baranya megyei község

átfogó egysége Hegyháti járás

- Sárdii kistérség

része Avasi-dűlő

- Csákó-part

- Csalán-telek

- Événements

- Finánc-horhó

- Füsti-erdő

- Gáti-erdő

- Hábi-hegy

- Hábihegy

- Kóti-rét

- Nyíres (Gerényes)

- Sásos

- Somos (táj, Gerényes)

- Szőlő-hegy (Gerényes)

- Téglás (Gerényes)

- Tillkert

mellette, mentén Kisvaszari-vízfolyás

- Téglási-árok

GNS-koordinátája   É 46.3 : K 18.183333

postai irányítószáma 7362

telefonkörzet-hívószáma 72

Köztauruszban (2013). Nyíres helyrész professzionális teljes szócikke

Fájl ▾ Műveletek ▾ Nézet ▾ Beállítások ▾ Névjegy

Kapcsolatok

- Csalán-telek
- Évei
- Finánc-horhó
- Füsti-erdő
- Hábi-hegy
- Hábihegy
- Hábpusztá
- Kóti-rét
- Nyíres (Gerényes)**
  - F
    - Baranya megyei táj
  - T
    - Gerényes
  - X
    - Hábi-hegy
    - Szőllő-hegy (Gerényes)
    - Téglás (Gerényes)
  - Q1
    - É 46.328 : K 18.20
  - Sásos
  - Somos (táj, Gerényes)
  - Szőllő-hegy (Gerényes)
  - Téglás (Gerényes)
  - Tillkert
- X
  - Ág
  - Kisvaszari-vízfolyás
- Q1
  - É 46.3 : K 18.1833333
- IRÁ
  - 7362
- Hív
  - 72

Lexikai egység

Vezérszó:

- ☒ Kötött írásmódú ☐ Csúcsfogalma
☒ Deszkriptor ☐ Elágazás

Magyarázat

Használati

Történet

Belső

Forrás

Változás

260

360

További megjegyzések

Pusztá Gerényes északi határában, a török időkben elpusztult falu helyén, Téglás és a Hábi-hegy közelében

Kötelező résztezausz

☐ _100	☐ _110	☐ _111	☐ _130
☐ _148	☐ _150	☒ _151	☐ _155

Saját résztezausz

☐ __IDEIGL	☒ -Geo és Köztaurusz	☐ -Teljes KÖZTAURUSZ	☐ Geo általános
☒ Geo teljes	☒ Geo tulajdonnév	☐ KÖZT_150	☐ KÖZT_Geo_ETO
☐ KÖZT Geo általános	☐ KÖZT Geo teljes	☐ KÖZT Geo tulajdonnév	☐ Nyugati ékezetes
☐ Új és módosított LE	☐ új ETO-jelzet		

Köztaurusz/Geotaurusz

Értékelés

Nevek:

- települések
- település- és határrészek
- névváltozatok

adattartalom mindháromban azonos
adattartalom a másik kettőhöz átfedő, eltérő
adattartalom a másik kettőhöz átfedő, eltérő

Szemantikai relációk:

minden szemantikai reláció
minden szinonima és ekvivalencia rel.

Metarelációk:

- forrásadatok
- koordinátaadat
- statisztikai adatok (lakosság, KSH-azonosítók)
- térképészeti adatok (magasság)

részleges
egy fajta (de akárhány fajta kezelhető)
nincs (de kezelhető)
nincs (de kezelhető)

Felhasználóbarát megjelenítés:

van

Osztott felhasználási lehetőség:

van

Adatcsere-formátum:

van (MARC21/HUNMARC)

Összefoglalás

- A földrajzinév-tár (FNT) és a Magyar Digitális Helynévtár kialakításában nem veszik figyelembe a névtérkezelés nemzetközileg elfogadott követelményeit („részrendszer-vakság”)
- A könyvtári szakma kis tekintélye és gyenge nyomásgyakorló képessége megakadályozza, hogy a névtérkezeléssel összefüggő, a nemzetközi névtérkialakítási igényekkel összhangban levő, felhalmozott tapasztalatokat elismerjék és átvegyék.
- Különösen hátrányos, hogy a két másik földrajzinév-tér kezelőrendszerei nem rendelkeznek az adatcserét biztosító, a névterek számára elfogadott logikai formátummal (MARC21). Ez nem csak fogalmilag ismeretlen, hanem idegenkedést vált ki, ha tájékoztatást kapnak róla.

Következmény

Noha **(a)** mindhárom rendszer esetében teljesen ugyan arról a nemzeti földrajzinév-célállományról van szó, és **(b)** ez az állomány kiemelten közérdekű, a szabad hozzáférésért kiált (határon átvívelő relevanciával) mégis jellemző

- az erőforrások szétaprozódása,
- egymásnak ellentmondó minőségek,
- lemaradás a nemzetközi fejlődésben,
- a köz érdekének sérülése.

Szükség van a három adatbázist fenntartó intézmény (és néhány tovább) összefogására a teljes körű, osztottan használható (fejleszthető, letölthető és kereshető) nemzeti földrajzinév-állomány kialakítása érdekében: ezáltal az erőforrások igényléséhez nagyobb nyomásgyakorló képesség alakulhat ki.

vége

helyettesíti

típusa

egésze

előzménye

folytatása

lásd még

befejezés

the end

Ende

kampec

konyec

időpont

lét

kezdet

semmi

előadás

lankadó figyelem